

сока степен в тяхното гражданско съзнание, особено в сравнение с циганите в Западна Европа и другаде по света, където постигнатата степен на обществена интеграция е много по-ниска и с по-краткосрочни исторически корени. Това явление при циганите в Източна Европа е разбираемо предвид историческата им съдба и нивото на принадлежността им към обществения живот на страните и региони, където те живеят от векове.

С настъпването на XXI в. започват да се усещат редица съществени промени, свързани преди всичко с финализирането на процесите на евро-интеграция на повечето от страните в Източна Европа. Миграционните потоци и трудовата мобилност станаха нещо обичайно не само за ново-присъдените страни, но и за целия регион на Източна Европа. Тези общи процеси обхващат и циганите, поради което в новите европейски реалности развитието на циганската общност придобива нови, по-широки пространствени измерения, които надхвърлят досегашните държавни граници. Много цигани мигрират под различни форми от Източна Европа в различни страни от Западна Европа, установявайки се трайно там (или са с тенденции за установяване). На този етап връзките (включително и брачни) между членовете на групите остават трайни, но не е трудно да се предвиди, че развитието на процесите на сегментация и консолидация ще намерят своето изражение в груповите (съответно субгруповите и метагруповите) идентичности, т.е. в крайна сметка след няколко десетилетия налице ще бъде нова, доста по-различна цялостна картина на циганското присъствие в обединена Европа.